

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A lelkészi túltermelésről.

A püspökbeiktató tiszáninneni egyházkerületi közgyűlésnek a tárgysorozatán a megszo-
kottabb ügyek mellett ott szerepelt egy igen
alapos emlékirat is, amelyet Illyés Bertalan
püspöki titkár-másodlelkész szerkesztett és nyuj-
tott be a közgyűlés elé a lelkészi túltermelés
tárgyában. Az egész országra, sőt még az el-
szakított területekre is kiterjedő gondos statisztikai
adatgyűjtés alapján igen világos okfejtéssel
azt mutatja ki ez az emlékirat, hogy a magyar
református egyházak lelkészi szükséglete már a
jelenleg tanuló theologus létszámmal hosszú évekre,
tán évtizedekre biztosítva van és így akármilyen
erős újabb csökkenés történjék is az ezután föl-
veendő theologusok létszámában, ez sem ezeket,
sem a most tanulókat nem fogja fölszabadítani
az elhelyezkedni nem tudás lidércnyomása alól.

A tiszáninneni atyák az emlékiratot nyoma-
tékosan ajánlották az e tárgyban egységes intéz-
kedésre hivatott Egyetemes Konvent figyel-
mébe. Remény van reá különben, hogy az emléki-
rat teljes szövegében és statisztikai mellékletei-
vel együtt napvilágot fog látni egy, a miénknél
nagyobb publicitású egyházi lapban. Kívánatos,
hogy akkor majd országos figyelem forduljon
feléje s komoly hozzászólások kísérjék. Ez a
probléma olyan nagy és oly szövevényesen
nehéz, hogy, ha idején nem történnek a meg-
oldására beható, illuziómentes és lehetőleg nem
bürokrata formák közt mozgó kísérletek, egy-
házunk válságos helyzetének egy új oldalról
való elmérgesedését idézheti elő.

Az alábbiakban néhány előzetes széljegyzet
szeretnék szolgáltatni hozzá.

Az első az, hogy ezt a kérdést másként,
mint egységesen, tehát egyetemes magyar refor-
mátus kitekintéssel kezelni nem szabad. Ha egy-
szer van országos magyar református egyházunk
és ha ez az egyház — új törvényeink szép és
igaz megállapítása szerint — „a más országok-
ban levő magyar református egyházakkal az
országos határok és a jogi szabályok különböz-
sége mellett is egy lelki közösség”, akkor első-
sorban éppen a lelkészi succrescentia kérdésével

szemben kell visszahúzódniok a partikulárizmus
legtiszteletreméltóbb szempontjainak is.

Erről többet nem írok, bár írnának mások,
olyanok, akiket az érdekeltség és a hazabeszélés
látszata kevésbé terhel ebben az ügyben, mint
magamat! — ellenben szeretnék egészen sum-
másan néhány lehetőségre rámutatni a prob-
léma megoldásának kísérletei körül.

Az Illyés Bertalan emlékirata konkrét ja-
vaslatot nem foglal magában, pusztán a nagyon
meggondolkoztató tényeket csoportosítja pom-
pás áttekinthetőséggel. Aki azonban a tények,
legközelebről a számok nyelvét megérti, az a
maga első megdöbbenésében hajlandó lesz eset-
leg arra gondolni, hogy itt nem igen segíthet
más, mint a magyarországi református lelkész-
képzés munkájának hosszú évekre kiterjedő
szüneteltetése, vagy legföljebb valami nagyon
parányi — évfolyamonként ötös-tizes — lét-
számmal folytatása.

Ezzel a nagyon könnyen fölmerülhető gon-
dolattal szemben azt kívánnám elvileg leszö-
gezni, hogy az egyetemi és a főiskolai lelkész-
képzést nem szabad kizárólag állásbাহelyező
lehetőségnek nézni. Mint ahogyan nem szabad
kizárólag annak nézni semmiféle egyéb egye-
temi és főiskolai képzést sem. Egyenesen két-
ségbeejtő volna, ha azt kellene föltételezni, hogy
magyar református ifjakat a theologiai főisko-
lára egyedül csak a kisebb-nagyobb, zsirosabb
vagy szárazabb kenyérnek a reménysége von.
A legjobb részét eddig is a valódi, bibliai hiva-
tásérzet, a tudomány szentségének és a szentség-
tudományának Szentlélek-támasztotta szomjú-
hozása vitte oda és ezután talán méginkább és
még nagyobb mennyiségben az fogja odavinni.
Ezeknek a kedvéért a theologiai oktatás folytonos-
ságának akkor sem volna szabad megszakadnia,
ha talán tíz-húsz esztendeig sem volna kilátásuk
lelkészi stb. állás elnyerésére.

Sőt én még annak sem volnék föltétlenül
barátja, hogy a folytonosság fenntartása esetén
is a zárt szám valami túlságos alacsony mérték-
ben állapítottassék meg. Öt-tíz ember egy év-
folyamon bizonyos tekintetben épp oly egészség-
telen állapot volna, mint ötven-hatvan. Nem

szólva bővebben arról, hogy túlságosan kevés szolgáltató között épp oly kevéssé alakulhat ki egészséges és fejlesztő közszellem, mint túlságosan sok között, vegyük tekintetbe pusztán csak azt, hogy öt-tíz ember nem elégséges anyaga annak a nagyon szükséges selectionnak sem, amelynek nagyobb részben nem a theologiai tanfolyamra felvétel előtt, hanem a felvétel után, a tanfolyam alatt kell megtörténnie. Elsősorban éppen a lelkészképzés terén kellene hozzátörődnünk ahhoz a gondolathoz, hogy nem az az igazi selectio, amelyik a tanfolyam évére csak jeles vagy jó érettségivel rendelkezőket vesz föl, hanem az, amelyet a már megismert ifjakkal szemben gyakorlunk már az első év végén, de különösen az alapvizsgálat után.

Ha ez a selectio vitetnék keresztül mindig és mindenütt a maga felelősségérző keménységében és üdvös irgalmatlanságában: akkor a lelkészi túltermelés kérdése nem tűnnek el ugyan egyik napról a másra, de elveszítene a maga fjesztő arányait.

Sok tekintetben szintén a selectio érdekét szolgálná a négyéves tanfolyamnak ötévesre emelése is. Erről most csak annyit, hogy a hazai római katolikus lelkészképzés ma már nemcsak a Pázmány-egyetemen (ahol ez már másfél évtizede így van), hanem az összes püspöki szemináriumokban és szerzetesi főiskolákban kivétel nélkül öt évfolyamú. Sőt a Pázmány-egyetem hittudományi kara az új kánonjogi kódex idevonatkozó rendelkezésének megfelelően legújabbban — a püspöki karral egyetértve — komolyan munkába vette a tanfolyamnak hatévesé bővítését, amiben kétség nélkül és kényszerűleg előbb vagy utóbb követni fogják a szemináriumok stb. is.

Lehet-e akkor minékünk pusztán csak ez egy okból is tovább megmaradunk mai négyéves rendszerünk mellett, amelynek elégtelensége ma már egyéb, benső okok miatt is napnál világosabb, úgy elméleti-tudományos, mint — talán még sokkal inkább — gyakorlati-missziói szempontból?

Azonban selectionnak is, ötödik évnek is csak távoli kihatásai volnának a lelkészképzés számszerű eredményeire. Ez a mai theologus ifjakat nem nagyon vigasztalhatja meg. Kérdés, mi történjék ezekkel, ha az első lelkészképesítő vizsgálat letétele után — az eget kell nézniök?

Legyen szabad az alábbiak előterjesztésénél is mellőznöm minden bővebb indokolást. Most az a céлом, hogy a kérdést lehetőleg minden oldaláról megbolygassam kissé, nem pedig, hogy egy-két gondolatot teljes részletességgel kifejtsék.

Meggyőződés, hogy számos értékes fiatalemberünk találhatna alkalmazást — igényeinek evangéliumi leszoritásával — mint gyülekezeti segédmunkás, nem rendszeresített új állásokon (amikről ma egyelőre nem lehet beszélni), hanem a lakását, ellátását s némi zsebpenzt biztosító ideiglenes pozícióban. A mai válság,

amelybe egyházunk az egész világgal együtt jutott, legalább ugyanannyira lelki, mint amennyire anyagi természetű s borzasztó volna, ha anyagi nyomása éppen az egyház szeme elől takarná el a lelki oldalát. Különösen tömeggyülekezeteinkben éppen most volna végső szükség a lelki munkások számának évtizedek óta szomorúan elhanyagolt szaporítására — s ez múltjék azon, hogy nincs rá pénz? Hát ha szervezett állásokra egyelőre nincsen is, de olyan lehetlenség volna pl. Debrecenben tíz-tizenöt, más-ként elhelyezkedni nem tudó értékes, végzett fiatalemberünk lakásának és ellátásának, minimális zsebpenzének biztosítása, aminek fejében ők a legkülönbözőbb kiegészítő gyülekezeti munkákat teljesíthetnék, különösen a külsőségeken való evangélizálást, hitvédelmi előadások tartását, bibliakörök vezetését stb., szigorúan lelkészi vezetés és ellenőrzés alatt? Más helyeken, ahol a lelkészi oklevéllel bíró egyének száma még kedvezőtlenebb arányban áll a gyülekezet összlélekszámával, mint Debrecenben, még szembeszökőbb ennek a szüksége és egyáltalán nem ütköznek lehetlenségbe a megvalósítása.

Egy más, arra alkalmasnak bizonyuló csoportját legjava theologus ifjainknak oda kellene irányítanunk s amennyire csak bírjuk, segítenünk, hogy az első lelkészképesítő vizsgálat letétele után szerezzenek középiskolai tanári oklevelet. Középiskoláinknak csak javokra válnék, ha felújulna bennük — modern formában, de minden régi értékével — a lelkésztanár-típus, amelyre ma is nagyszámú és nagyértékű példa van.

Testvére ennek a lehetőségnek a tanítói oklevél megszerzése. Ez, mihelyt elveszti egyetemesen kötelező erejét és a theologiai tanfolyammal egészségtelenül összekavart voltát, azonnal a legegészségesebb gondolatok egyikének bizonyul, mert reális, nagy szükségletnek felel meg s minden másnál több reményt nyújthat arra, hogy a válság földrengését kiálló elemi főiskoláink életében, kiválónál kiválóbb lelkész-tanítók vezetése alatt, új korszak fog bekövetkezni, ahol amit elvesztettünk számban, azt megnyerjük belső erőkből.

Végül: nyelvtelhetséggel bíró s egyébként is missziói hajlamú legkiválóbb ifjainkat rendszeresen kellene a külföld felé irányítanunk. Több európai református egyházban évtizedek óta krónikus lelkészhiány van. Egyes népek között (spanyolok, ukránok stb.) csodálatos evangéliumi ébredés jelei mutatkoznak s felhangzik a kiáltás apostoli buzgalmú és igénytelenségű lelki munkások után. És hát a pogány és zsidómisszió mérhetetlen szükségei és lehetőségei? Vajjon ebből a szempontból nem abban lehet-e megsejtenünk ennek az egész mostani lelkészi túltermelésnek gondviselészerű voltát, hogy ifjaink egy kis élite-jének a szemét ezekre a szükségekre és lehetőségekre fogja majd fölnyitni?

Nemrég lehetett olvasni több külföldi egy-

házi lapban is, hogy Róma már most készül egy orosz rendszerváltozás esetére kapucinus misszionáriusokkal elárasztani egész Oroszországot. Ezeket a misszionáriusokat már most speciális képzésben részesíti, többek között a görög rítus elsajátítására is kötelezi.

Lehetünk-e mi Rómánál szűkebb látókörűek és gyöngébb hitűek? **R. I.**

A végrendelkező Isten tornácában áll; keresd útmutatóul Krisztust s megtalálod az Ő kiesinyeiben.

EGYHÁZ

A katolicizmus „szóbaereszkedése” a protestantizmussal.

Ennek a célnak szolgálatában Németországban „Catholica” címen új negyedéves róm. kath. vitairat (Zeitschrift für Controvers-theologie) indult meg. (1932 jan. Paderborn). Felelős szerkesztő dr. Grosche Róbert vochemi (kölni kerület) lelkész. Kiadó a Winfried szövetség, amelynek célja konvertiták szerzése és felkarolása. A lap szerkesztője azonban, akinek a szövetség szabad kezét adott, e sorok írójának tett nyilatkozata szerint nem áll közvetlenül, e gyakorlati cél szolgálatában. Az „imprimatur”-t a paderborni general-vikárius adta meg. (Előfizetés évi 5 Mk., egyes szám ára 1.25 Mk.)

A Catholica a mai protestánsokhoz akar szólni, hogy részükre az „ecclesia catholica” tanát előterjessze „aus der Katholiken und Protestanten in gleicher Weise verpflichtenden Situation unserer Zeit heraus”. A lapnak nincs céljában az egymást elválasztó ellentétek hangsúlyozása, de nem akar törvénytelen egyezkedésekbe sem bocsátkozni. Fantasztikus „una sancta” sem lebeg előtte. A szerkesztőség tisztában van a nagy különbséggel és ellentéttel, azonban mindez nem teszi a komoly *theologiai* tárgyalást lehetetlenné, sőt inkább követeli azt.

Szócsatározások a reformáció óta sohasem hiányoztak a két felekezet között. Az utolsó évtizedekben meggondoltabb, igazságosabb, tehát keresztyénibb tárgyalás jelei is mutatkoztak. A németeknél prot. részről, hogy csak a folyóiratokat említsük, a Christliche Welt állandó rovatban tárgyalja a jelen katolicizmus kérdéseit (Der Katholizismus der Gegenwart). Az Evangélikus Szövetségnek úgy a lapja, Die Wartburg, mint külön kiadású népszerű füzetek veszik szemügyre a katolicizmus problémáit. Katholikus részről a jezsuiták lapja, a Stimmen der Zeit és a Benediktinische Monatschrift szintén bizonyosságai annak, hogy odaát sem közömbös a prot. munka és fejlődés. Az „egyedüli egyház” polemiai a legújabb időkig

főlényes megnyilatkozásokban és nem *theologiai* tárgyalásban mutatkoztak.

A kath. egyház érdeklődése azonban annál inkább komolyodott, minél inkább magára eszmélt a múlt században eredeti pályájáról lesiklott protestantizmus. Az új helyzet főként a dialektikai *theologia* révén alakult ki. Az csak természetes, hogy a dial. *theologusok*nak a reformátorokkal való intenzív foglalkozás közben, azoknak harcos ellenfele, a katolicizmus is, egyik nagy kérdésévé vált. Különösen jelentős e tekintetben Barth Károlynak 1928-ban tartott előadása: Der Katholizismus als Frage an die protest. Kirche. Barth nemcsak a protestantizmust állítja itt kath. részről jöhető kérdés elé, hanem a kath. egyházhoz is súlyos kérdést intéz. Kérdéseit nem másodrendű, vagy éppen protestáns kézből vett forrásokra, hanem a hivatalos kath. egyház orgánumaira alapítja. Barth a reformatori alapelvvel kapcsolatban rámutat arra, hogy az igazi prot. felfogás szerint egyedül Istené minden dicsőség. Ő a kezdet és a vég. Hozzá való viszonyunknak is egyedül Ő az alanya és nem az ember. Tu solus Dominus! A kath. egyház azonban felforgatja ezt a rendet és ezzel meghamisítja a lényegét, amennyiben az Isten helyére az embert állítja. Hívják ezt náluk: tradíciónak, tiszta értelemnek és jóakarottnak. Így lép az igaz istentisztelet helyébe az istengyalázás. („Beleidigung Gottes”...)

Kemény ez a kritika és súlya van a kérdésnek, amely a kath. egyház felé irányul, de komoly ember és alapos tanulmány után teszi azt fel. A választ a Catholica első cikkében (Die dialektische Theologie und der Katholizismus) dr. Grosche igyekszik megadni. Feleletet azért ad, mert Barth és munkatársai spekuláció helyett *theologiai*, illetőleg *dogmatikai* alapon nyújtanak alkalmat a kath. egyháznak tárgyalásra. A dial. *theologia* erőteljesen szólította meg a katolicizmust („Der Katholizismus ist aber seinerseits... in solchem Ernst gefragt”) nemesak az említett barthi előadásban, hanem közvetve mindenütt, ahol az ő *theologia*ja harcot indít a modern protestantizmus ellen, amely szerintük a katolicizmusnak egyik rosszabb kiadása. A kérdések elől tovább nem térhet ki a kath. egyház, hanem okvetlenül feleletet kell adnia („aus Verantwortung für einander”).

A Catholica felelős szerkesztője Barth *komolyan* vett kérdését a fentebb említett cikkében *elvileg* elutasítja. Hivatkozik a kath. kegyelmi tanra és a kultuszban számtalanszor ismétlődő „Tu solus Dominus” formáira. A *gyakorlati* életre vonatkozólag mégis érvényben hagyja a barthi vádlókérdést a „Tu solus Dominus”-t illetőleg. Nincs-e pl. a prot. *theologus*nak komoly oka a kérdezésre — fordul Grosche róm. kath. hittestvéreihez —, amikor a „verbum incarnatum”-mal kapcsolatban hallja „et si sensus deficit... sola fides sufficit?” Nem kerül-e ki ezáltal a sákramentum a hit

világából, ahová pedig kath. theol. felfogás szerint tartozik és pedig azért, mert a „vis significandi“-val szemben a „vis efficiendi“ aránytalanul háttérbe szorul. Továbbá, nem jut-e a gyakorlatban a protestantizmussal szemben való reakcióképpen az igehirdetés jóval a sákramentumok mögé, mint jelentéktelen funkció? Tényleg egyedül Istené-e a dicsőség, vagy az emberé pl. a bűnök megbocsátásánál és a megszentelődésnél? Dr. Grosche tehát főként a gyakorlati életben való visszaélés lehetősége és ténylegessége miatt látja jogosultnak a komoly protestáns kérdések meghallgatását és ezzel kapcsolatban, lelkiismeretes önvizsgálat után, a válasz szükségességét.

Minthogy a kath. felelet megadásához és ezzel a Catholica megindulásához talán legnagyobb mértékben járult hozzá a dial. theologia, könnyen megérthető, hogy a lap első számának többi cikkei is ezzel a theológiával vitáznak. Így a mária-laachi bencés páter, Dr. Damasus Winzen: Die Sakramentenlehre der Kirche in ihrem Verhältnis zur dial. Theologie c. dolgozata. Wust Péter münsteri prof. Zeltner H.-nak a Zwischen den Zeiten c. folyóiratban megjelent (1931. 2. f.) Zur kath. Kulturphilosophie c. dolgozatával szemben vitatja a ker. filozófia egyedüli lehetőségét Zum Begriff einer christl. Philosophie c. cikkében. G. H. név alatt Zwischen Theologie und Poetik, a theologia és költészet egymáshoz való viszonya kerül vitára.

A lap további programja — a főszerkesztő személyes közlése szerint — a dial. theológián kívül a többi jeles német protestáns theologussal való tárgyalás is.

Munkatársak a különféle rendek és világi *katholikus* közül kerülnek ki. Teljes névsor csak a későbbi számokban következik. A Catholica nem akar minden áron népszerűsége törekedni. Szigorúan tudományos, theologiai, ill. dogmatikai érdeke révén inkább csak, a szakemberek mellett, a theologailag is képzett, művelt kör számára valóban hasznos. Mégis nagy érdeklődés mutatkozik iránta nemcsak német földön, hanem már külföldön is.

Mi, magyarok, szintén nem panaszkodhatunk a felett, hogy a kath. és a prot. egyház szótlanul haladna el egymás mellett. De hogyan? Aki a Magyar Kultúrát és prot. lapjaink egyik-másik római katholicizmusról való nyilatkozatát olvassa, megkapja a választ. Komoly tanulmányon alapuló, egymásiránti keresztyén felelősségre támaszkodó szóbaeszkedés ideje — sajnos — még nálunk nem következett el.

Bonn, 1932 március.

Kálmán Sándor.

A sareptai özvegy korszója örök szimbólum: a kiesi sem fogy el soha, ha abból másnak is juttatsz.

HÍRADÁS

Egyházmegyei közgyűlés.

A beregi református egyházmegye április hó 12-én tartotta tavaszi közgyűlését Vásárosnaményban. Közvetlen a gyűlés előtt a lelkészegyesület gyűlésezett, mely az Oroszlán Sándor imája és egyetértésre, szeretetre buzdító beszéde után a lemondás folytán megüresedett elnöki tisztséget közfelkiáltással Oroszlán Sándor kislányai lelkéssel töltötte be. Helyette alelnökké Kallós Tivadar márokpapi lelkész hasonlóképpen választott meg. Új elnök javaslatára június hó elejére gyűlés tartása határozott el.

Alig hangzottak el az elnöki, gyűlést bezáró szavak, dr. Gulácsy István egyházmegyei gondnok vezetésével bevonultak az egyházmegyei gyűlés világi tagjai. A megszokott, szeretetteljes köszönések után hamarosan megszólalt az elnöki csengő s figyelmeztetésére ünnepi komolysággal ki-ki elfoglalta helyét. Felszárnyalt az ének, mely után az ég felé törő lelkeket csak magasabbra vitte az esperes alázatos, szívből fakadó, buzgó imája. A lelkek ilyen emelkedettségében nyitotta meg köztisztelő álló gondnokunk az egyházmegyei közgyűlést. A tartalmas, elhivatottságról tanuskodó esperesi időszaki jelentés bizalmat öntött a szívekbe: a pásztorbot jó kezébe került. Életét adja juhaiért. A legelőt, bármilyen kopár is jelenleg a terület, nem hajlandó feladni. Az ősi tradíciók mellett hűséggel kitart minden jobb helyzettel kecsegtető kilátás dacára. A szomorú jelen minden lélekből kiváltotta azt a meggyező törekvést, hogy a közigazgatás egyszerűsítésével a pásztorolt nyájak vállán meg kell könnyíteni a terheket. A tanügyi jelentés elmaradt a múlt évi őszi közgyűlés határozata folytán, t. i. a költségek csökkentése végett az évközi iskolalátogatás megszűnt, így nem volt mit jelenteni e tekintetben. Némi személyi változások is történtek. Lelkeszi főjegyzővé Csatáry Jenő jándi lelkész, tanítóképviseelővé Melegh Andor tarpai igazgató-tanító választottak, akikkel együtt Vida Jolán jándi és Bereczky Gyula hetei, újonnan megválasztott tanítók letették az esküt. A gyűlés tárgyai szépen, simán peregték le egymás után, a jóindulatú atyai és testvéri tanítás jegyében. Ugyanilyen szellemben folyt a bírósági ülés, mely szokatlanul, még délelőtt kezdetét vehette, majd megszakítással délután folytatódva, hamar véget ért, az otthon várakozó szerető szívek öröme.

IRODALOM

Felhívás előfizetésre. A békéscsabai evang. egyházi könyvkereskedés kiadásában május hó elején megjelenik, mint a protestáns kultúrakönyvtár 5. száma: *Gusztáv Adolf* svéd király

halálának háromszázados emlékére (1632—1932), írta Dr. Szeberényi Lajos Zs. Előfizetési ára 1.— pengő. Az előfizetési pénz beküldése után bérmentve küldjük a munkát. Tíz egyszerre megrendelt példány után egy ingyen példány jár. A munka olcsóságát az tette lehetővé, hogy egyházunk egy jóltevője ajándékozott meg a képek kliséivel. Az előfizetési pénz e hó végéig küldendő be, mert azontúl a bolti ár jut évenyre (1 pengő 50 fillér). A munka előszava a következő: Az evangélikus világ ez évben ünnepli az evangélikus vallás hőségét, Gusztáv Adolf svéd király halálának háromszázados évfordulóját. Röviden akartam hitünk e hőségnek igazi életrajzát adni, mert az ultramontán történetírás főgyekezete odairányul, hogy e férfiúnak jelentősége és nagy értéke minél jobban elhomályosuljon. A materialista történetírás egy alvajáró, beteges kornak azt akarja meggyőződésvé tenni, hogy az anyagi erőkon kívül nincsen más mozgóerő. Ev. egyházi könyvkereskedés.

Az „árva“ szónak csak a szavában van meg a távlata s azonnal elvész az, ha egy bélyeget fel kell ragasztanod?

HALOTTAINK

Derzsy László.

Fellette sokat nem írhatunk róla, epithetonokkal se díszíthetjük nevét. Egészen egyszerű ember volt és mégis méltó és érdemes arra, hogy haláláról e helyen megemlékezzünk és emlékét megörökítsük.

Régi, előkelő bihari család utolsó férfi sarja, földbirtokos, kiváló gazda. A vértesi református egyház főkurátora, a biharérmelléki egyházmegyének előbb gondnoka, majd tanácsbírója. Szelíd, jó ember, buzgó református keresztyén. Jól esett látnunk benne ebben az érzéketlen, hideg világban azt az embert, aki egyházának mind anyagi, mind lelki dolgával törődött, aki nem maradott el egyetlen presbiteri, vagy traktusi gyűlésről, aki szorgalmasan járt az Úr házába s élt az Úri szent vacsorával, kinek gőzhát-pusztai tanyáján egyik leánya a cselédek gyermekeiből bibliai (vasárnapi) iskolai csoportot szervezett és vezetett. Úri lakába több ízben hívott össze lelkészkerületi értekezleteket, ezeken az összejöveteleken bizalmas tárgyalások során volt alkalmunk meggyőződni arról, hogy ez a magyar úr azok közül való, akik nem szégyellik a Krisztus evangéliumát.

Meghalt folyó hó 11-én váratlanul, életének 59. évében. Felesége, három leánya gyászolja és a kiterjedt rokonság. 14-én volt a temetése több száz főnyi gyászolónak részvételével. Legyen a jó, a hű embernek emléke áldott.

Kolláth Pál füzesgyarmati református segédlelkész, április 6-án Zilizen, a szülői háznál, hosszas betegség után, 27 éves korában elhunyt. Alapos készütségű, szorgalmas, külföldön is járt ifjú volt.

Gyermektelen házaspárok gondoljanak a Szeretetszövetség árváira, mikor vagyonuk felől rendelkeznek.

KÜLÖNFÉLEK

Dókus Ernő lemondása. A magyar református egyház ügyeivel foglalkozó emberek valamennyijére megdöbbentő hatású hír jelent meg az április 16-i keletű napilapokban. Dókus Ernő, aki az április 14-én tartott püspökszentelési ünnepélyen mindenkit elragadó beszéddel iktatta méltóságába új elnöktársát, a másnapi egyházkerületi közgyűlésen bejelentette az egyházkerületi főgondnokságról lemondását. Amint halljuk, a lemondás megokolása az, hogy magas életkorára és hatvan évre visszanyuló közéleti munkásságára tekintettel elérkezettnek látta az időt arra, hogy feladatait ifjabb kezekbe adja át. Ezzel az érveléssel nem kívánunk vitába szállani, ámbar nincs Magyarországon senki, aki Dókus Ernő egyházi feladatait nála jobban, vagy akár vele egyenlően jól végezni tudná. Nemcsak a szellemi munkára képességben, de még testi erő tekintetében sem látszik rajta, hogy a valóban hosszú közéleti munka elfárasztotta volna. Ha ugyanis ezt vetjük fel, ott a tiszteletreméltó ellenvetés: mindenkinek akkor kell elhagyni a helyét, amikor az erei fogyatkozásával még nem esik a köznek rovására. De ezzel az utóbbi érveléssel már vitába szállunk. Vannak helyek, amelyeket nem lehet elhagyni még az erők gyöngülése idején sem és vannak emberek, akiknek nem lehet elmenni még erejük gyöngülése esetén sem. Dókus Ernő ereje teljességében levő férfinak ismerjük mindnyájan. Ha ő maga a keresztlevele dátumára és közéleti munkásságának sok esztendejére gondolva aggódnék emiatt, meg kell fontolnia, hogy a zászló meg a fegyver nem egy. Igaz, a kard is jó, akármilyen régi, ám mégis kicsorbulhat, kettőbe is törhet, csak ki kell cserélni. A régi zászlót azonban akárhogy megviselné az idő, mindig többet ér, mindig jobban lelkesít, mint az akármilyen szépre kidíszített új. Dókus Ernő zászló nekünk, őt nem nélkülözhetjük. A tiszáninneri egyházkerület közgyűlése nem fogadta el a lemondást. Nincs semmi jussunk beleszólni az egyházkerület ügyébe, de mégis ki kell fejeznünk azt a véleményünket, hogy a tiszáninneri egyházkerületnek minden lehető eszközt meg kell keresni és meg kell találni arra, hogy Dókus Ernő maradásra bírja. Egyházalkotmányunk szerint — most vesszük észre csak, hogy ez fogyatkozás lehet — a konventi elnökség az egyházkerületi elnökség-

gel kapcsolatos. Amikor tehát a tiszáninneri egyházkerület megmenti Dókus Ernő munkáját az egyházkerületnek, megmenti az egyetemes magyar református egyháznak is. És ezzel minden, az egyház sorsát szíven viselő magyar reformátust hálára kötelez. Mi remélni óhajtjuk és kérve-kérjük, hogy egyházunk e legnagyobbjának elhatározása ne legyen másíthatatlan.

Dr. Baltazár Dezső püspök a Filléres-gyorsson érkező budapesti vendégek óhajtására, április 17-én d. e. fél 12 órakor, a Nagytemplomban prédikált. A kollégiumi Kántus két ének-számmal szerepelt.

A felsőszabolcsi egyházmegye új esperesét: Kun Szabó Gyulát beiktatták tisztségébe. — Minden jót kívánunk az egyházmegyének és az esperesnek egyaránt. A beiktatási ünnepről tudósítást szívesen vártunk volna.

Előadássorozat Kálvinról. Uray Sándor debreceni moderátor-lelkész három előadást tartott Kálvinról, az egyház tanácsstermében. Április 11-én Kálvin élete és a kálvinizmus jellemzése, április 13-án az eleve elrendelésről, április 15-én az istenitiszteletről és úrvacsoráról címen szólt.

Tisza-emlékünnepe az egyetemen. A debreceni Tisza István Tudományegyetem nagy névadója, gróf Tisza István születésnapjának (április 22.) emlékeztére, 20-án délelőtt 11 órakor, a Kollégium dísztermében egyetemi közgyűlést tartott. Dr. Neuber Ede rectori megnyitója után dr. Rugonfalvi Kiss István egyetemi tanár a nemzetiségi kérdéstről nagyértékű értekezését olvasta fel.

Tisztújítás. A szatmári református egyházmegye az általános tisztújítás során, a következőképpen választotta meg tisztikarát: Esperes: Sípos József tūristvándi lelkész. Gondnok: Dr. Gaál Endre orsz. gyűl. képviselő. Lelkészi főjegyző: G. Szabó Mihály csaholci lelkész. Világi főjegyző: Dr. Torday Sándor ügyvéd. Lelkészi jegyző: Tóth Sándor nábrádi lelkész. Világi jegyző: Dr. Kovács Lajos szolgabíró. Lelkészi tanácsbírák: Szabó János kocsordi, G. Szabó Mihály csaholci, Kézy Ignác f-gyarmati, Fekete Lajos tiszakóródi, Tóth Sándor nábrádi, Jánossy Sándor méhteleki, Kósa Zsigmond k-tótfalui lelkészek. Világi tanácsbírák: Kormány Lajos földbirtokos, dr. Medve Zoltán ny. főispán, dr. Torday Sándor ügyvéd, Luby Géza földbirtokos, dr. Lányi Sándor törvényszéki tanácselnök, dr. Bornemisza Béla ügyvéd, dr. Osváth Ferenc szolgabíró. Ügyész: dr. Soós Albert kir. járásbíró. Közig. pénztáros: Kerekes Gyula matolcsi lelkész. Nyugdíjintézeti pénztáros: Török József körmői lelkész. Ad multos annos!

Tiszaszöllősen az egyháztanács a lelkész által 1922-ben megkezdett népszerű vallásos estélyek tíz éves évfordulója alkalmából hálaadó örömmel emlékezett meg a vezetőinek odaadó munkáját erőteljes anyagi és lelki fejlődéssel ko-

ronázó isteni kegyelemről. Csak néhány adatot és eredményt említve: 15 mázsás 2 új harangja (350 m. búzáért), megújított toronytető, villámhárító, renovált parókia, IV-ik új tanítói állás, új központi iskola, két majd egészen új tanítói lakás, a most tervbevett új bádóg templomtető az áldozatkészség és külső épülés hirdetői. A lelki épülés terén pedig: vallásos estélyek iskolában és olvasóköri, tanítók vasárnapi iskolája, lelkész gyermekistentisztelete és egész évi szerdai templomi bibliamagyarozatai; az 1929-ben lelkész szervezte bibliakör és jótékony ref. nőegylet, annak leányosztálya, kántorvezette énekarának szép templomi karénekei; az egyháznak lelkész által 11 körzetre osztása, két-két nőegyleti taggal az élén s ezzel a szeretetmunka jobb megalapozása; bibliák, zsoltárok stb. terjesztésére lelkész által létesített 700 pengős iratterjesztési alap; vallásos lapok, a Szeretetszövetség gyarapodása, az áldozó egyházszerepet életteljességét mutató Kuczik János-féle 45 hold és Gőz Gábor-féle 7 hold hagyomány, mind e főbb tények és mozzanatok örömdetesesen jelzik a küzdelmes idők ellenére is erőteljes lelki fellendülést. Azért e tíz éves évfordulón leboruló hálával tekintett egyháztanács az egyház vezetőinek: minden munkában előljáró lelkészének, buzgó igazgatótanítójának és kántorának s többi kicsiny és nagy munkásának szép eredményeiben látható isteni Lélek fénylő nyomaira, kérve, hogy e gonosz idők elviselését megkönnyítő ezt az eleven lelki életet védje és református egyházunkkal együtt hazánkat is kegyelmesen emelje ki „a pusztulás gödréből“ a megrottottak és megtörték szívét meggyógyító és megelevenítő Isten.

A sárospataki főiskolában mult évben megnyílt *angol-gimnázium* s az azzal kapcsolatos *angol-internátus* a jövő szeptembertől már az I., II. és V., VI. osztályba vesz fel növendékeket. A II. osztályba jönni óhajtók az angol felvételi vizsgát tartoznak tenni. *Az I. osztályba a negyedik elemi iskolát végzett tanulók vehetők fel.* Miután az angol nyelvnek szóban és írásban való mennél teljesebb elsajátítása a cél, az angol internátusban *született* angol tanártól vezetett naponkénti *gyakorló-órán* minden angol gimnáziumba beiratkozó I. és II. osztályú tanuló *köteles* részt venni. Akik az internátus növendékei, azoknak ellátási díjában ez benne van; akik az internátusnak nem tagjai, azok havi 15, ill. a nem protestánsok havi 25 pengőt tartoznak fizetni. Más tárgyakat a humán gimnázium növendékeivel közösen tanulnak. Az V. és VI. osztályba olyan IV. gimnáziumot végzett növendékek vehetők fel, akik a *görög helyett angolt* kívánnak tanulni. Amennyiben az illetők az internátus tagjai, szintén naponként angol gyakorló-órát kapnak, de akik nem növendékei az internátusnak, az olyan V., VI. osztályú angolt tanulók nincsenek kötelezve arra, hogy az angol gyakorló-órákra járjanak. Az angol-internátus évi díja 1300 (ezerháromszáz) P, de az összeg

fizethető havonként is, negyedévenként is. E díj fejében a higiénikus kifogástalan háló-, tanuló-, játszóterem és fürdőszobák használata és orvosilag megállapított ötszöri étkezéssel kívül kapnak a növendékek *minden külön díj felszámítása nélkül* heti 6—6 angol gyakorló-órát, heti 2—2 francia (vagy német) gyakorló-órát, heti 2—2 zene (hegedű vagy zongora) órát, heti 2—2 iparmunkában való részvételt (tetszés szerint választva fa, vas és fényképészet), külön sporttanár irányítása mellett naponként részt vesznek közös sportgyakorlatokon; egyéni sportokban kiképzés. Felszerelt vívóterem, tennispályák és külön játszótér. Tanulmányi felügyelet, esetleg korrepetálás a gyengébbeknél. Részletes tájékoztatót kívánatra küld és jelentkezéseket május végéig elfogad az Angol internátus igazgatósága, Sárospatak.

„A nyugati keresztyénség gyújtópontjai“ címen vetített képes előadást tartott dr. Dancsházy Sándor debreceni lelkész, április hó 17-én este a debreceni KIE-ben. Az előadó személyes tapasztalatai alapján ismertette a nyugati államok világvárosaiban látott hatalmas belmiszioi és szeretetintézményeit.

Új egyházi körzetek alakultak. A debreceni Szikgáti elemi iskolában nemrég nagy lelkesedéssel mondotta ki a környék lakossága a körzet megalakítását. Április 10-én pedig a diószegi-úti állami iskola környékén lakó tanyai reformátusok alakították meg a körzetet.

A Gyakorlati Keresztyénség Világmozgalmanak magyar ága április 7. és 8-án, a budapesti református theologia dísztermében az egyház és gazdasági válság tárgyában jól sikerült nyilvános tanulmányi gyűlést tartott.

Felvétel a kisújszállási Diákotthonba. A kisújszállási református Horthy-reálgymnázium internátusába a következő iskolai évre 80 tanuló vehető fel. A reálgymnáziumban a francia nyelv a kötelező. Az internátus a reálgymnáziummal szemben, kétholdas, befásított telken fekszik, modern berendezésű, külön háló-, tanuló-, étkező- és olvasótermei vannak; továbbá vízvezetéke, zuhanyfürdői, meleg és hideg vízzel, tennispályája, külön torna- és játékkudvara van. A tanulmányi felügyeletet és az órákra való előkészítést 3 bennlakó tanár látja el. Az évi teljes ellátás (ötszöri étkezéssel naponta) díja 650 P, mely havi 65 pengős részletekben is fizethető. Indokolt esetben 8—35%-os kedvezményt kaphatnak a növendékek. Felvételi kérvények az előző évi bizonyítvánnyal és 10 P felvételi díjjal együtt június hó folyamán nyújtandók be a református Horthy-reálgymnázium igazgatóságához. A hely biztosítása érdekében kívánatos a mielőbbi jelentkezés. Előjegyzést elfogad, tájékoztatót küld és mindennemű felvilágosítást készséggel ad a reálgymnázium igazgatósága.

Az Országos Bethlen Gábor Szövetség április 16-án este, Szegeden, műsoros ünnepélyt ren-

dezett, melyen dr. Ravasz László püspök tartott értékes előadást. A megnyitó, illetve záróbeszédet dr. Pesthy Pál ny. miniszter és Csécsi Nagy Imre ny. altábornagy mondotta.

Lelkészmeghívások. A szamoskrassói református gyülekezet Várady József domokosi lelkészt, a királydaróci református egyházközség pedig Szendrey Dénes szatmárnémeti s.-lelkészt hívta meg lelkipásztorául. Isten áldása legyen az új munkatérre elhívott lelkipásztorokon.

Nines igazi öröm mások öröme nélkül. Igazi örömet akarsz magadnak, szerezz örömet másoknak.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

A kebelbeli tanintézetek Igazgatóihoz.

Csonka hazánk lakói közül mindenkit érdekel elszakított véreink sorsa. Ha velök nem gondolnánk, ha helyzetük ránk nézve közömbös lenne, akkor nemcsak elvesztésüket érdemelnők meg, hanem a magyar névre sem volnánk méltók.

Minthogy pedig az elszakított területekről a legkülönbözőbb hírek jutnak hozzánk, amelyek akárhányszor nem bizonyulnak valóknak: ezért örülnünk kell az olyan írásnak és fel kell karolnunk az olyan munkát, amelyik hiteles adatokkal szolgál.

Ilyen mű R. Vozáry Aladár munkácsi lapszerkesztőnek „Elszállt a turul“ című könyve, amely az elszakított területen megjelent újságcikkeket és híreket tartalmaz. Így nemcsak való tényeket közöl, hanem bizonyosságot tesz amellett is, hogy azok az ottani cenzura tudtával és helybenhagyásával láttak napvilágot. A könyv tartalma nagyon sok anyagot szolgáltat szolgálásra jutott honfitársaink helyzetének megismeréséhez és hazafiságunk erősítéséhez.

Ebből az okból felhívom az Igazgató Urat arra, hogy ezt a könyvet az iskola könyvtára számára, valamint év végén a szorgalmas tanulók jutalmazására a lehetőség szerint megrendelni szíveskedjék. Terjesztésével Árky Ákos ny. ezredes (Budapest, V. Géza-u. 4.) foglalkozik. Darabja öt pengő.

Atyafiságos szeretettel
Debrecen, 1932 április 20.

Dr. Baltazár Dezső
püspök.

TARTALOM: R. I.: A lelkészi túltermelésről. — Egyház: Kálmán Sándor: A katolicizmus „szóba-ereszkedése“ a protestantizmussal. — Híradás: A beregi egyházmegye közgyűlése. — Irodalom. — Külföld. — Halottaink. — Különnélek. — Hivatalos értesítés.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932-870

Konfirmációra legszebb ajándék!

Dr. Révész Imre: Imádkozó magyar című imakönyve papírkötésben, vörös metszéssel.	P	1-20
Ugyanaz egészvászonkötésben, vörös metszéssel.	P	2-20
Ugyanaz párnázott díszvászonkötésben, vörös metszéssel.	P	4-50
Ugyanaz párnázott bőrkötésben, arany metszéssel.	P	8-40

Konfirmációi ajándéku legalkalmasabb:

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom c. kiskönyve.	—66 fillér
Uray Sándor: Iskolások imakönyve	—24 „

Konfirmációi előkészítésre ajánljuk:

Soltész János: Konfirmációi Káté	P	—40
Dr. Halmi János: Református keresztyén Kis Káté a Heidelbergi Káté alapján	P	1—
Nagy István: Debreceni konfirmációs Kis Káté	P	—20
Dr. Révész Imre: Öntudatos hit.	P	—60

Konfirmációi emléklap,

kicsi, kétszínű nyomással, darabonként.	—08 fillér
Konfirmációi emléklap egyszínű nyomással, darabonként	—12 „
Konfirmációi emléklap négyszínű nyomással, darabonként	—20 „

Kapható:

„MÉLIUSZ“

könyv-, zenemű-, papír- és írószerkereskedésben
Debrecen, Ferenc József út 26.